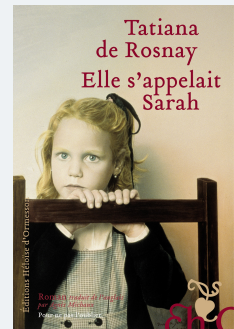

Elle s'appelait Sarah

Zwg door Cees van der Pol
Zeker Weten Goed
21 December 2015

✓ Zeker Weten Goed

Auteur	Tatiana de Rosnay
Genre	Psychologische roman, Oorlogsroman
Eerste uitgave	2007
Uitgever	artemis
Pagina's	355

Feitelijke gegevens

- 1e druk, 2009
- 355 pagina's
- Uitgeverij: artemis

Flaptekst

De tienjarige Sarah wordt in de nacht van 16 juli 1942 samen met haar ouders opgepakt en naar het Vélodrome d'Hiver in Parijs gebracht, waar duizenden joden worden verzameld voor deportatie. Niemand heeft echter gezien dat Sarah haar kleine broertje Michel in een kast opsloot, net voordat de politie het appartement binnendrong. Zestig jaar later krijgt Julia Jarmond, een Amerikaanse journaliste in Parijs, de opdracht een artikel te schrijven over deze razzia. Ze gaat op zoek in archieven en via het dossier van Sarah ontdekt ze een goed verborgen geheim van haar schoonfamilie. Haar echtgenoot probeert haar ervan te weerhouden zich met deze geschiedenis te bemoeien, maar Julia besluit desondanks het spoor van Sarah te volgen.

Eerste zin

Het meisje hoorde het harde gebons op de deur voor het eerst.

Samenvatting

In het boek worden de eerste 40 hoofdstukken steeds afgewisseld. Een hoofdstuk gecursiveerd uit 1942 en een hoofdstuk (gewoon gedrukt) uit 2002. Ik heb ervoor gekozen om een groot deel van de samenvatting in die twee verhaallijnen te presenteren. Maar ik voeg wel steeds enkele hoofdstukken samen. Ik geef de tijdlaag steeds boven het gedeelte van de samenleving aan.

1942

De tienjarige Sirka woont in juli 1942 in een appartement aan de Rue de Saintonge. Ze heeft een vierjarig broertje Michel. Haar vader is bang voor een razzia. Die komt er ook. Maar in tegenstelling tot wat verwacht werd, namelijk

dat alleen de mannen worden opgepakt, gaat het in juli 1942 om hele gezinnen die door de Franse politie worden opgepakt. Sirka is een slim meisje en ze probeert bij de razzia haar broertje Michel te redden door hem in de geheime kast van hun appartement op te sluiten, de koperen sleutel om te draaien en hem te beloven dat ze zal terugkomen om hem te redden. Hij heeft brood en water voor enkele dagen.

Ze verwacht dat de politie hen later wel weer zal vrij laten. Ze steekt de sleutel van de kast bij zich. Wanneer ze worden weggevoerd, blijkt de vrouwelijke conciërge van het appartement een niet geheel zuivere rol te spelen. Ze worden naar het sportpaleis gebracht (het Velodrome d'Hiver): er zijn heel veel kinderen onder de opgepakte Joden. Het zijn bizarre omstandigheden: het is heel warm, er zijn veel te veel mensen op een te kleine plek en er is nauwelijks eten voor de gevangenen. Ook zijn er geen sanitaire voorzieningen, zodat meteen ziektes uitbreken. De vader van Sirka wordt, zodra het gezin in het kamp is, al snel gescheiden van zijn gezin.

2002

De 45-jarige Amerikaanse journaliste Julia Jarmond woont in Parijs door haar huwelijk met de architect Bertrand Tézac. Ze bekijken een appartement dat Bertrands grootmoeder Mamé heeft achtergelaten, nadat ze in een verpleegtehuis is opgenomen. Er moet wel veel worden verbouwd en dat zal enige tijd in beslag gaan nemen. Julia heeft een 11-jarige dochter Zoë die bijdehand overkomt. Bertrand heeft enige arrogante trekjes. Zo komt hij altijd te laat en hij kan geen slecht woord over Frankrijk horen. Het huwelijk lijkt redelijk, maar al snel blijkt uit het verhaal van Julia dat er ene Amélie in het spel is geweest. Wat er precies met haar is gebeurd, wordt nog niet door haar verteld.

Het is 60 jaar na een zwarte bladzijde in de Franse geschiedenis en Frankrijk wil in 2002 aandacht besteden aan de razzia van 1942. Daarom krijgt Julia van haar hoofdredacteur de opdracht daaraan een artikel te wijden voor het tijdschrift Seine scenes. Ze moet ervoor op zoek naar informatie en ze krijgt wel wat te horen van twee Franse homoseksuele vrienden die haar vertellen wat er is gebeurd. Ook via Google komt ze het een en ander te weten. Bertrand ziet het niet zo zitten met die homovrienden en ook is hij niet geïnteresseerd in de informatie die over juli 1942 wordt verstrekt. Hij staat daarmee symbool voor de Franse gemeenschap die het liefst de hele affaire rond de razzia in de doofpot wil stoppen.

1942

Nadat de mannen zijn weggevoerd worden de kinderen en de vrouwen per trein afgevoerd. Wanneer ze in een soort doorgangskamp komen, worden ook de kinderen van hun moeder gescheiden. Er wordt hun beloofd dat ze later met hun moeders worden herenigd, maar dat geloven de meeste kinderen zoals Sirka en Rachel, een meisje dat ze in het kamp leert kennen, niet. Het zijn hartverscheurende taferelen en de gillende vrouwen worden in het dorp dat naast het kamp ligt gehoord. Niemand schiet hen echter te hulp. De kinderen worden daarna kaal geschoren. Rachel geeft Sirka al snel aan dat ze zal ontsnappen uit het kamp. Een schooljongen die ze kenden, was al eerder in de chaos ontsnapt. Het is nu het moment. Je weet niet of je later nog een kans krijgt.

2002

Julia Jarmond komt erachter dat de grootouders van haar man Bertrand in de oorlog een appartement hebben betrokken, waarin daarvoor Joden hadden gewoond. Ze doet onderzoek naar de razzia en ontmoet enkele personen die bereid zijn over de razzia in die periode te praten. Bertrand weet dat niet en hij wil ook niet met het verleden worden geconfronteerd. De familie Tézac vindt de zoektocht niet zo leuk. Met de vader van Bertrand, Edouard, heeft Julia geen goede band.

1942

Rachel en Sirka ontsnappen uit het kamp: ze worden echter betrapt bij hun vluchtpoging door een Franse politieagent die Sirka uit haar eigen woonomgeving kende. Ze smeekt hem hen te laten ontsnappen en hij strijkt de hand over zijn hart, omdat hij zich schaamt voor wat er gebeurd is. Hij geeft Sirka zelfs een bundel bankbiljetten mee. Sirka heeft nog steeds één doel voor ogen: haar opgesloten broertje uit de kast te bevrijden. Wanneer ze buiten het kamp komen, verkeren ze in de bosachtige omgeving van het dorp Beane-la-Rolande. Eerst verwijderen ze de gele Jodenster van hun kleding en daarna proberen ze zich in het bos te verstoppen. Ze zwemmen naakt in een bosmeertje. Ze snappen wel dat ze hulp van de boeren moeten hebben, maar bij de eerste boerderij vangen ze bot. Daarna lukt het wel om binnen te komen bij twee, wat oudere Franse mensen: Jules en Geneviève Daufure. Maar Rachel wordt al snel ziek en de oude mensen moeten er een dokter bij halen. Het is echter een dokter uit een naburig dorp die ze niet kennen en die niet te vertrouwen is. Sirka wordt daarom in de kelder verstopt en de verwachting van Jules en Geneviève wordt bewaarheid. De dokter verradt het adres aan de nazi's en die komen Rachel ophalen. Sirka weet te ontsnappen. De oude mensen zijn verbijsterd en voelen zich schuldig aan de arrestatie van Rachel. Dan zegt Sirka dat ze eigenlijk Sarah heet. Ze wil absoluut terug naar Parijs (ze zit nu in de omgeving van Orléans) en wil haar broertje uit de kast bevrijden. Ze heeft nog steeds de koperen sleutel van de kast in haar bezit

2002

Julia is verder gegaan op haar zoektocht. Met hulp van een Franse jood Lévy die veel documentatiemateriaal over de razzia heeft, komt ze erachter dat in het appartement dat ze nu aan het verbouwen zijn, de familie Starzinski heeft gewoond en dat vader en moeder in het concentratiekamp overleden zijn. Er is ook een meisje opgepakt, dat Sarah Starzinski heet, maar van haar is niet bekend of zij ook omgekomen is. Julia gaat als journaliste verder met haar onderzoek naar de gebeurtenissen in 1942. Ze bezoekt het voormalige kamp waarin nu een wooncomplex is gehuisvest. De bewoners weten niet eens wat er gebeurd is in het verleden. Wel leest ze enkele gedenkplaten die zijn aangebracht ter herinnering. Daarop staan de namen van de ouders van Sarah. Op de gedenkplaten wordt min of meer gesuggereerd dat het de nazi's waren die het allemaal hadden gedaan.

Op privégebied is er ook het een en ander aan de hand. Julia blijkt zwanger te zijn. Ze heeft enkele miskramen achter de rug. In het verleden wilde Bertrand namelijk graag een tweede kind, vooral een zoon. Nu is ze op 45-jarige leeftijd zwanger: ze is erg blij en maakt een romantische afspraak in een restaurant om het Bertrand te vertellen. Natuurlijk is hij te laat en zijn reactie verbijstert Julia. Hij wil dat ze het kind laat weghalen. Als ze dat niet doet, zal hij haar verlaten: hij kan een kind nu helemaal niet meer gebruiken in zijn leven: hij is bijna 50.

Julia komt daarmee onder grote druk te staan.

Intussen is er nog een derde aspect van belang. Edouard komt haar iets vertellen. Hij heeft een groot geheim zestig jaar met zich meegedragen en zijn kinderen weten van niets. Hij was nog maar een jochie, toen Sarah Starzinski was teruggekomen en dat was een dramatische gebeurtenis geweest.

1942

Sarah Starzinski is ondanks de negatieve adviezen van Jules en Geneviève van plan om naar Parijs te gaan. Wanneer ze klaar staat om te vertrekken, zeggen Jules en Geneviève dat ze met haar meegaan. Dat levert wel problemen op, want er is geen ID-kaart voor Sarah. Onderweg is er in de trein een kaartcontrole, maar de Fransman laat zich omkopen met het geld dat Sarah heeft gekregen van de politieagent. Dan komen ze aan in het appartement. De situatie wordt vrijwel simultaan verteld met het verhaal van Edouard aan Julia in het heden. Sarah

heeft de koperen sleutel van de kast maar wanneer ze die gebruikt, komt haar een sterke verrottingsgeur tegemoet. In de kast ligt het kadaver van Michel. Hij is omgekomen van de honger. Het is meteen het laatste hoofdstuk van Sarah.

2002

Edouard vertelt aan Julia wat er gebeurd is. Hij was thuis toen Sarah met de sleutel de kast opende, maar zijn moeder Mamé niet. Hij denkt dat zijn vader het voorval altijd voor haar verborgen heeft gehouden. André heeft zorg gedragen voor de begrafenis. Voor zijn dood heeft André een envelop met inhoud gegeven aan Edouard, maar die heeft hij nauwelijks ingekeken. Julia is verbijsterd over wat ze hoort. Bovendien heeft ze problemen met Bertrand die nog steeds wil dat ze een abortus ondergaat. Ze doet het uiteindelijk om haar huwelijk te redden, maar haar zus in Amerika vindt dat een stom idee. Julia krijgt van Edouard de envelop uit de kluis en ziet dat er twaalf brieven van Jules Daufure aan André Tézac in zitten. Die beschrijven hoe het met Sarah gaat. André stuurt namelijk geld aan Jules om Sarah te onderhouden. In 1952 houdt de briefwisseling op. Sarah weet niets van het toegezonden geld. Op 16 juli 2002 (precies 60 jaar na de razzia) houdt Frankrijk een herdenking over het Vel 'd Hiver. Maar het is ook precies de dag dat Julia naar een kliniek gaat om een abortus te ondergaan. Bertrand heeft het te druk met zichzelf om mee te gaan. Op het allerlaatste moment laat Julia het afweten en besluit ze geen abortus te doen. Ze belt haar zus op die trots op haar is.

Julia woont daarna de herdenking van de 16e juli bij. De Franse premier houdt een toespraak waarin hij spijt betuigt over de Franse houding tijdens het Vel d'Hiver 1942.

Bertrand komt thuis en is woedend omdat ze geen abortus heeft gedaan. Hij zegt dat hij nu bij haar afgaat. Dat kan Julia echter niets meer schelen. Ze denkt dat hij trouwens nog steeds een verhouding heeft met Amélie, zijn vroegere vriendin. Hij wil dat ze apart gaan wonen, maar hij komt er meteen ook achter wat er zich in de oorlog heeft afgespeeld. Hij is boos dat ze hem niets heeft verteld. Julia zegt dat hij dat met zijn vader moet bespreken, want die had het haar gevraagd hem niets te vertellen.

Ze gaat nu helemaal op in de affaire van de razzia. Het artikel is klaar en wordt gepubliceerd. Haar chef is tevreden over het resultaat. Ze heeft intussen via-via contact met de kleinkinderen van Jules Daufure, Gaspard en Nicolaas. Die weten dat Sarah in 1952 naar Amerika is vertrokken en daar in 1955 is getrouwd met ene Richard Rainsferd. Julia wil meteen naar de Verenigde Staten, haar dochter Zoë is er ook al: ze logeert bij haar zus die vrij snel het adres van Rainsferd weet op te sporen. Gaspard heeft gevraagd of ze Sarah wil laten weten dat hij en zijn broer nog steeds van haar houden. Julia gaat de oude, maar zieke man Rainsferd opzoeken, maar die is al lang met een andere vrouw getrouwd, omdat Sarah op veertigjarige leeftijd gestorven is aan de gevolgen van een auto-ongeluk. Ze had intussen wel een zoon gebarnd: William, maar die woont nu al jaren in Italië. Meteen wil ze haar queeste voortzetten naar Italië en ze neemt haar dochter Zoë mee. Ze krijgt een voorschot van haar hoofdredacteur Jules.

In de buurt van Florence woont William op een zomeradres, maar de ontmoeting loopt op een fiasco uit. William wordt boos en wil er niets van weten dat zijn moeder eigenlijk van Pools-Joodse afkomst is. Hij wil geen contact meer met haar. Julia is van slag en krijgt een bloeding. Wanneer ze bijkomt in het ziekenhuis, zit Zoë naast haar bed. Ze moet nu vertellen dat ze zwanger is en dat Bertrand het kind niet wilde. Zoë heeft hem echter wel laten overkomen om haar op te halen. Hij rept met geen woord over de baby. Ze gaan samen terug naar Parijs. Bertrand wil dat ze in februari als de baby komt in het nieuwe appartement aan de Rue de Saintonge gaat wonen. Maar zover is het nog

niet. In november 2002 krijgt Mamé een beroerte en de hele familie wordt geroepen. Bertrand is niet te vinden en Julia weet dat hij bij zijn minnares is.

Dan meldt zich ineens ook William bij de familie Tézac. Hij heeft een boekje met aantekeningen van Sarah gevonden en een envelop waarin een koperen sleutel zit. Uit de aantekeningen blijkt dat Sarah zelfmoord heeft gepleegd: het was dus een opzettelijk auto-ongeluk. Hij wil nu het verleden wel te weten komen en de Daufures bezoeken. Julia vraagt of ze mee zal gaan, maar dat wil hij niet.

De familie is nu verdeeld in twee kampen. Edouard en nog een dochter staan achter Julia. Bertrand en een zus niet; die zijn woedend op Julia vanwege de onthullingen. Daarna vertelt Zoë dat haar overgrootmoeder Mamé altijd heeft geweten wat er in 1942 was gebeurd. Dat had ze namelijk tegen Zoë verteld. Julia blijft toch achter met de bezwarende gedachte of ze er goed aan heeft gedaan om de beide families (Tézac en Rainsferd/Daufure) met elkaar in contact te brengen.

New York 2005.

Julia is naar de VS geëmigreerd met Zoë. Bertrand heeft namelijk voor zijn minnares Amélie gekozen en Julia wilde niet met haar dochter in het appartement wonen waarin Sarah had gewoond. Ze heeft een tweede dochter gekregen. Vrijwel direct na kerst 2002 was dit meisje te vroeg ter wereld gekomen. Zoë doet het heel goed: ze is lief voor haar zusje. Julia heeft een vriend Neil, maar echte liefde koestert ze niet voor hem. Ze weet dat William Rainsferd ook in New York woont en op een dag neemt hij contact met haar op: via Google is hij haar adres te weten gekomen. Ze ontmoeten elkaar in een restaurant. William is op zoek naar het verleden gegaan, maar hij vindt het achteraf geen geslaagd idee dat hij dat alleen heeft gedaan. Zijn Italiaanse vrouw wilde er niet over praten en dat heeft een verwijdering teweeg gebracht.

Dan onthult Julia de naam van haar tweede dochttertje: Sarah (Haar naam is Sarah). Er was geen andere naam mogelijk. William is ook gescheiden, heeft nu ook een vriendin, maar het is niet onmogelijk dat Julia en hij verder met elkaar zullen gaan.

Personages

William Raiferd

William Raiferd wil eerst niets weten van het feit dat zijn moeder een Poolse Jodin was. Ook hij wil liever niet meer met het verleden worden geconfronteerd. Hij stuurt Julia terug naar huis zonder met haar te willen praten. Maar wanneer hij in de nalatenschap van zijn moeder de koperen sleutel van de kast vindt, neemt hij toch het besluit de sleutel terug te brengen en de waarheid onder ogen te komen. Zijn Italiaanse vrouw raakt steeds verder van hem vervreemd, maar toch wil hij de waarheid weten na het lezen van zijn moeders aantekeningen.

Jules Dufaure

Jules Dufaure is een Franse boer die al het mogelijke doet om mensen te redden. Jules steekt zijn nek uit om de 'foute' dokter om de tuin te leiden. Na de oorlog voedt hij samen met zijn vrouw Sarah op.

Geneviève Dufaure

Echtgenote van Jules Dufaure die samen met hem Sarah opvoedt.

Bertrand Tezac

Bertrand is een arrogante Fransman die het liefst helemaal niets over het verleden te weten wil komen (hij staat symbool voor de Franse politiek in de oorlog) Hij heeft alleen oog voor pracht en praal (appartement) en zijn eigen plezier (Amélie). In zijn relatie met Julia past geen nieuw leven en hij dwingt Julia tot een abortus. Hij wordt boos als ze het uiteindelijk niet doet. Hij besluit van haar te scheiden. Hij schenkt Julia wel het appartement om in te wonen, maar Julia wil niet in hetzelfde appartement wonen waarin Sarah heeft gewoond.

Julia Jarmond

Julia Jarmond is een ondernemende journaliste. In haar werk wordt ze erg gewaardeerd om haar kwaliteiten. Ze bijt zich vast in de zoektocht naar wat er in 1942 is gebeurd. Met haar huwelijk is het eigenlijk wel gebeurd: ze weet van de verhouding met Amélie, maar doet er eigenlijk niets tegen. Ook zal ze de abortus ondergaan, totdat ze wakker schrikt. In een familiegeheim waar een kind gruwelijk is omgekomen, past geen abortus. Ze weet heel goed dat dit het einde van haar huwelijk betekent. Maar daar bekommert ze zich niet om. Ze blijft op zoek naar de waarheid en komt die tenslotte ook te weten. Ze laat haar kind geboren worden en geeft het meisje de naam Sarah. Daarmee heeft ze het verleden overwonnen.

Sarah

Sarah is een lief meisje, maar ook slim. Ze hoopt met het opsluiten van haar broertje te bereiken dat hij zal blijven leven. Ze is doortastend want ze wil hoe dan ook ontsnappen uit het kamp en naar het appartement terug. Wat ze wil, krijgt ze voor elkaar. Het is duidelijk dat ze na de ontdekking van Michels lijk een terugslag krijgt en later naar de Nieuwe Wereld vlucht. Het schuldgevoel heeft ze echter niet kunnen overwinnen. Daarbij komt natuurlijk ook het schuldgevoel van de overlevenden: "je neemt het jezelf kwalijk dat je bent blijven leven." De enige uitweg is dan vaak zelfmoord.

Quotes

"Zoek haar, dat is genoeg. Zoekt u haar alstublieft, mademoiselle Jarmond. Zeg tegen haar dat ik haar mis, en mijn broer Nicolas ook. Zeg tegen haar dat we veel van haar houden."

Bladzijde 224

"Achter in de kast zag ze een glimp van een roerloos, opgekruld lichaam, daarna zag ze het dierbare gezichtje, zwart, onherkenbaar. Weer liet ze zich op haar knieën vallen en ze schreeuwde zo hard als ze kon, ze schreeuwde om haar moeder, om haar vader en ze schreeuwde om Michel."

Bladzijde 187

Thematiek

Geheim/ familiegeheim

Het draait natuurlijk allemaal om de beschrijving van de zwarte bladzijde in de geschiedenis van Frankrijk. De nazi's hadden de Franse overheid opgedragen een aantal Joden ter deportatie te regelen en omdat veel Joodse mannen dat verwacht hadden, kwamen er te weinig slachtoffers. Daarom werden hele gezinnen en vooral kinderen opgepakt. Waarom de Franse politiemensen e.d. zo gretig meewerkten is een raadsel gebleven, maar het is een schandvlek in de Franse geschiedenis gebleven. De Fransen wilden er niet graag aan herinnerd worden en Franse doofpotten zijn groot. Pas in 2002 werd bij de zestigjarige herdenking een soort spijtbetuiging door de Franse premier Raffarin gedaan. Die woorden zijn in de roman opgenomen. Tegen de achtergrond van die zwarte bladzijde is het familiegeheim dat met de razzia verbonden is het thema. Veel Fransen hebben geprofiteerd van de situatie waarin de

Joden uit hun huis werden verdreven en daarin nooit meer zijn teruggekeerd. Natuurlijk was er woningnood, maar velen deden alsof hun neus bloedde toen ze een woning kregen aangeboden die aan Joden had toebehoord. De familie Tézac verzweeg het geheim van de dood van Michel voor haar nazaten. Bertrand (die een typische Fransman is) wil er eigenlijk helemaal niets over weten. Hij doet alles het liefst graag stiekem, ook zijn verhouding met zijn jeugdliefde Amélie.

Motieven

Queeste

De zoektocht van Julia Jarmond naar de gebeurtenissen van 1942. Omdat ze journaliste is, wordt de zoektocht logisch verklaard. Ze moet immers een artikel over de affaire schrijven en merkt dat er veel zaken in de Franse doofpot is gegaan. Er zijn maar weinig mensen die de sleutel van de waarheid in handen hebben. Ze moet ervoor o.a. naar de plaatsen Beane-la-Rollande, Amerika, het Italiaanse Lucca. Zo is er sprake van een echte queeste.

Liefdesrelatie: problemen/echtscheiding

Een van de motieven is de liefdesrelatie tussen Bertrand en Julia. Ze is op hem gevallen, terwijl hij toch een aantal irritante karaktereigenschappen had. Julia's zus Charla is niet van hem gecharmeerd en in het boek maakt hij ook een weinig sympathie indruk. Hij is arrogant en hij heeft een verhouding met Amélie. Wanneer Julia in verwachting is, dringt hij op een abortus aan en hij stelt een scheiding in het vooruitzicht wanneer ze daar niet op wil ingaan. Toch verlaat Julia hem niet, misschien is Julia bang voor de grote eenzaamheid in het vreemde land. Ze gaat natuurlijk later niet voor niets terug naar haar geboorteland.

De sleutel

Het belangrijkste verhaalmotief is in deze roman Sarah's sleutel. Dit voorwerp speelt het hele verhaal door een belangrijke rol. Sarah sluit haar broertje op in de kast met het doel hem later te redden. Ze neemt de sleutel mee, waardoor niemand hem kan redden. Wanneer ze zelf vrij is, wil ze hem uit de kast halen maar het is natuurlijk te laat. De koperen sleutel neemt ze mee naar Amerika en later krijgt William die in handen tegelijkertijd met de aantekeningen waarin ze haar zelfmoord aankondigt. Een voorwerp dat in het gehele verhaal een leidende rol speelt, heet ook wel een Leitmotiv. Daarom vind ik de Engelse titel 'Sarah's key' beter dan de Nederlandse titel.

Motto

Er zijn twee motto's:

Het eerste luidt:

Mijn god! Wat doet dit land me aan?

Laten we het, omdat het me heeft verstoten,
koelbloedig aanschouwen, laten we toekijken
hoe het zijn eer en zijn leven verliest.

Het citaat is afkomstig uit het boek van Irène Némirowsky (Storm in juni). De regels slaan uiteraard op Frankrijk dat lang een arrogante houding ten aanzien van deze affaire heeft gehad. Veel Fransen deden net alsof er niets gebeurd was en schoven de schuld het liefst in de schoenen van de nazi's.

Het tweede motto luidt:

Tijger, tijger, vlammenpracht

In de wouden van de nacht;
Wat was de hand, het eeuwig oog
Dat jouw gevreesde strepen boog?

Het zijn dichtregels van William Blake.

Dit motto kan ook verwijzen naar Frankrijk. De razzia die heeft plaatsgevonden, was de verantwoordelijkheid van de Franse politie. Duizenden joden zijn gearresteerd. De razzia was 's nachts en heel veel Fransen weten niet dat dat überhaupt is gebeurd. Deze dichtregels illustreert deze gebeurtenis heel mooi.

Opdracht

Voor Stella, mijn moeder

Voor mijn prachtige rebelse Charlotte

Ter nagedachtenis van Natacha, mijn grootmoeder (1914-2005)

Trivia

"Haar naam was Sarah" is de eerste roman die Tatiana in haar moedertaal Engels schreef. Deze roman is een groot succes en is inmiddels in meer dan 33 landen verschenen.

De verfilming van haar naam was Sarah met Kristin Scott Thomas in de hoofdrol is in oktober 2010 in de bioscoop gaan draaien.

De Rosnay woont met haar gezin in Parijs

Het boek is in Nederland erg populair; er zijn in Nederland bijna 1 miljoen exemplaren van verkocht.

Titelverklaring

De Nederlandse titel van de roman is "Haar naam was Sarah". Dat verwijst vrijwel letterlijk naar de bekendmaking van de naam van Julia's tweede dochtertje als ze met William in New York in gesprek is.

De Engelse titel is echter 'Sarah's Key'. Die verwijst naar het leidmotief van de koperen sleutel die een grote rol speelt in het leven van Sarah. Ze sluit er haar broertje Michel mee op in de kast en neemt de sleutel mee. Na de terugkeer komt ze tot de ontdekking dat haar broertje gestorven is. De sleutel neemt ze haar hele leven mee en haar zoon William ontdekt hem bij haar laatste aantekeningen.

Structuur & perspectief

Er zijn in de eerste 194 bladzijden twee verhaallijnen. De eerste lijn is die van de zomer van 1942, wanneer in Frankrijk heel veel Joodse gezinnen door de Franse politie op aandringen van de nazi's worden opgepakt. Daarom begint het eerste hoofdstuk met de aankondiging dat het juli 1942 (Parijs) is. Dit hoofdstuk wordt cursief gedrukt. De vertelster is daarin de tienjarige Sarah Starzinski. Er wordt verteld vanuit een personele verteller. Sarah wordt steeds aangeduid als het meisje.

Het tweede hoofdstuk geeft daarna aan dat we inmiddels 60 jaar later zitten: het is Parijs, mei 2002. De ik-vertelster is een 45-jarige Amerikaanse journaliste Julia die een appartement in Parijs wil betrekken met haar man. De grootmoeder van de man is de vorige bewoonster.

Het derde hoofdstuk voert ons terug naar 1942. Het vierde weer naar 2002. Zo verschuift het perspectief hoofdstuk na hoofdstuk. Er zijn in taal 20 gecursiveerde hoofdstukken die het verleden van 1942 vertellen. Op bladzijde 194 is de inhoud van de twee verhaallijnen heel dicht bij elkaar gekomen.

Daarna wordt er vanaf bladzijde 194 tot aan bladzijde 305 in 30 hoofdstukken aan de afronding van de tweede verhaallijn gewerkt. Hoe gaat de familie Tézac om met de nieuwe kennis over de vorige bewoners?

Dan komt er nog een derde deel. Dat speelt zich geheel af in New York 2005. Dit deel heeft min of meer de verteltechnische functie van een epiloog. Er wordt aan de lezer meegedeeld hoe het met Julia en William afloopt.

De vertelstructuur van de roman is van groot belang voor de spanningsopbouw. De lezer moet steeds switchen van de ene tijdlaag naar de andere. Daardoor wordt de spanning steeds groter. Bovendien gaat de lezer zelf de lijnen trekken van de ene naar de andere tijdlaag. De schrijfster weet de twee tijdlagen na bijna 200 bladzijden perfect op elkaar aan te sluiten.

Sarah gaat in de eerste tijdlaag terug naar het huis in Parijs om haar broertje uit de kast te halen. In de tweede tijdlaag doet Eduard verslag van die dramatische gebeurtenis. Daarna lezen we alleen via Julia's queeste hoe het na de oorlog met Sarah is verlopen.

Uit het bovenstaande valt ook het perspectief af te leiden. Er zijn twee vertelsters. De ene vertelt in de zij-vorm. Zij wordt steeds aangeduid met "het meisje". Pas later vernemen we dat ze Sarah heet. Ze is tien jaar oud, als die verhaallijn begint. Eerst wordt ze namelijk Sirka genoemd, wat ze later zelf een kindernaam vindt. Deze personele verteller schept dus enige afstand naar de lezer. Ze vertelt in de onvoltooide verleden tijd.

De tweede vertelster vertelt in de ik-vorm. Het is de 45-jarige Amerikaanse journaliste Julia Jarmond die getrouwd is met een Fransman, Bertrand Tézac. Zij moet een artikel schrijven over de beruchte Franse razzia in 1942. Ook Julia vertelt in de o.v.t.

Het derde deel wordt vanuit Julia in een ik-perspectief beschreven.

Decor

De drie tijdlagen zijn uitvoerig in de samenvatting beschreven

1. Juli 1942: de Franse razzia in Parijs en de gevolgen ervan;
2. Mei-november 2002: Julia's queeste naar de waarheid;
3. 2005: de afronding van de geschiedenis.

Ook de decors zijn uitvoerig in de samenvatting aan de orde geweest.

Een aantal plaatsen speelt een belangrijke rol:

- Het appartement aan de Rue de Saintonge, waarin Sarah heeft gewoond en waarin later de familie Tézac heeft gewoond;
- Het doorgangskamp in Beaune-la-Rolande: waar Sarah gevangen heeft gezeten;
- De boerderij in de buurt van Orléans, waar Sarah is opgegroeid;
- De Verenigde Staten waar Sarah verder heeft geleefd door haar huwelijk met Rainsferd (Connecticut);

- De Italiaanse verblijfplaats van William in Lucca;
- New York waarheen zowel Julia als Sarah zijn verhuisd.

Stijl

De stijl van Tatiana de Rosnay zou je kunnen beschrijven door het te plaatsen tussen thriller en roman. Ze doseert zorgvuldig informatie waardoor de spanning oploopt, maar tegelijkertijd maakt ze gebruik van mooie metaforen waardoor het verhaal heel visueel wordt. Het boek leest als een roman, terwijl er toch een thrillerelement inzit, al dan niet psychologisch. Ze geeft haar personages een heel eigen stem in de dialogen/ monologe interieur. Dit werkt erg goed. Het boek leest heel vlot.

Slotzin

Zo zaten we een hele poos, totdat de mensen om ons heen vertrokken, tot de zon onderging en het licht veranderde. Totdat we het gevoel hadden dat we elkaar weer konden aankijken, zonder tranen.

Beoordeling

De eerste Engelstalige roman van Tatiana de Rosnay is een sterke, ontroerende roman over een schandalige oorlogsgebeurtenis in Frankrijk. De schrijfster weet het publieke karakter van de zaak een individuele lading te geven. Daardoor wordt de roman heel aantrekkelijk om te lezen en hij zal je zeker ontroeren. Het verhaal leeft nu veel meer en ik kan me voorstellen dat er menige traan wordt weggepinkt bij het lezen van de gebeurtenissen.

Dat is in een fictieve roman meer het geval dan de beschrijving van het drama in het Vel d'Hiver in een non-fictiewerk. Ik raad alle scholieren van havo en vwo aan om de roman te lezen voor hun Engelse literatuurlijst.

Bovendien is er al sinds 2010 een film in omloop en op DVD beschikbaar, wat het lezen ook weer zal kunnen stimuleren.

Wanneer je het voor je schoollijst niet mag lezen, moet je het boek toch gewoon een keer ter hand nemen. Je zult er zeker geen spijt van hebben.

Recensies

"Tatiana de Rosnay heeft al verschillende romans op haar naam staan wanneer zij internationaal doorbreekt met Haar naam was Sarah. In 2009 staat de roman op de tweede plek in de lijst van best verkochte boeken en inmiddels zijn er meer dan 500.000 exemplaren over de toonbank gegaan. Geen wonder."

<http://www.cultuurbewust....-vergeten/>

"I thought it was a fantastic read and found myself hooked from the first chapter. I have read books on the Holocaust in the past and whenever I do, I find myself wanting to read more. I was entranced by Sarah's story and wanted to hear more from her, long after her part of the story came to an end."

<http://readinginwinter.co...de-rosnay/>